

VIERDE WERELDBLAD

PB-PP1B-16019
BELGIE(N) - BELGIQUE

ATD = All Together for Dignity / Agir Tous pour la Dignité / **Samen voor waardigheid**
www.atd-vierdewereld.be / Nr. 221 / december 2022 / Verschijnt vier maal per jaar

04 Een tandem van
ervaring en theorie

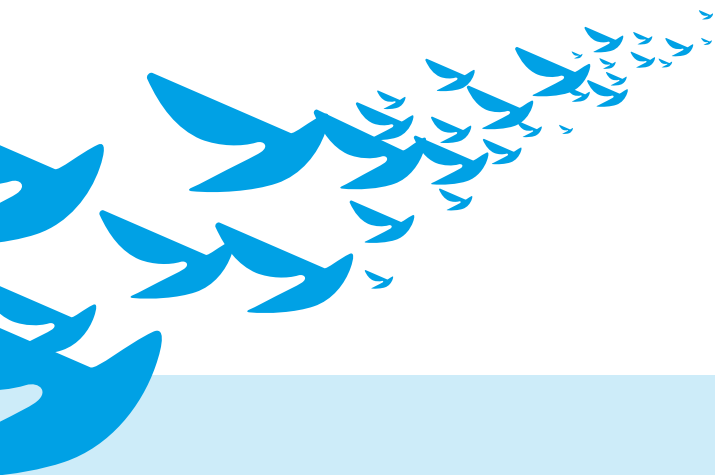

07 Solidariteit en armoede

11 Een graad minder

Uitgave van de Beweging
ATD Vierde Wereld
Victor Jacobsaan 12
1040 Brussel
(02) 650.08.70
contact@atd-vierdewereld.be
www.atd-vierdewereld.be
Internationaal: **www.atd-fourthworld.org**
Over de stichter: **www.joseph-wresinski.org/nl**
facebook.com/ATDVla

Verantwoordelijk uitgever:

Marijke Decuypere
Victor Jacobsaan 12
1040 Brussel
Foto's: ATD Vierde Wereld, tenzij anders vermeld.

**Voor giften van 40 euro of meer per jaar
ontvangt u een fiscaal attest.**

IBAN: BE89 0000 7453 3685
BIC: BPOTBEB1

U kan ATD Vierde Wereld
ook opnemen in uw testament.
Meer info hierover vindt u
op onze website.

GRAPHIUS

EDITO

Federaal Plan Armoedebestrijding

De debatten over de federale en Vlaamse begrotingen voor 2023 zouden het Federaal Plan Armoedebestrijding 2022 haast naar de achtergrond duwen. Toch is dit plan wel een grondige lectuur en bespreking waard. Het heeft vele maanden voorbereidingstijd gekost – hoewel de krachtlijnen ervan al in 2021 vastlagen.

Die krachtlijnen getuigen van ambitie en een coherente beleidsvisie. Zij verwijzen naar de wereldwijde Doelstellingen voor Duurzame Ontwikkeling (om precies te zijn Doelstelling 1 over de uitbanning van de armoede), naar het Actieplan voor de uitvoering van de Europese Pijler van Sociale Rechten, naar het streefdoel om de armoede in de EU tegen 2030 met 15 miljoen personen te verminderen ten opzichte van 2020, naar de sociaal rechtvaardige klimaattransitie en het Europese Kindgarantieplan. Er worden onder andere beschermingsmaatregelen gepland tegen de galopperende energieprijzen, maatregelen voor een meer toegankelijke justitie en gezondheidszorg, maatregelen tegen dakloosheid en om de digitale kloof te dichten. Ook de Interministeriële Conferentie Armoedebestrijding wil men na 8 jaar stilte nieuw leven inblazen, om samen met de deelstaten tot een alomvattende aanpak te komen. Daarmee is meteen duidelijk dat armoede niet langer beschouwd wordt als een probleem in de marge: het doorkruist alle grote uitdagingen van onze samenleving en alle beleidsniveaus. Het plan lijst niet minder dan 141 concrete maatregelen op, altijd met aanwijzing van de verantwoordelijke ministers en de huidige stand van zaken. Het netwerk van federale armoede-ambtenaren moet instaan voor de jaarlijkse follow-up van al die maatregelen, samen met alle relevante actoren, met inbegrip van ervaringsdeskundigen in de armoede.

Die concrete engagementen beantwoorden stuk voor stuk adviezen of protesten van onze beweging: ze zullen moed geven aan veel militanten die 25 jaar na het Algemeen Verslag over de Armoede nog geen noemenswaardige verandering in het beleid gezien hadden. Tegelijk maken we ons best geen illusie dat de mooie intenties vanaf morgen in werking zullen treden: er blijft enorm veel werk te doen om de maatregelen in de juiste vorm te gieten en er budgettaire cijfers op te plakken. Er zal ongetwijfeld ook nog weerstand komen uit bepaalde hoeken in het parlement. Maar alles bij elkaar genomen is deze trein vertrokken.

Elk plan heeft naast sterke ook zwakkere punten. We vinden bijvoorbeeld in het Federale Plan Armoedebestrijding nog niets terug over de aangekondigde fiscale hervorming, ook al zijn er potentieel voldoende aanknopingspunten. We zouden onze federale regering ook met klem willen adviseren om preventief elk algemeen beleidsinitiatief te onderwerpen aan een ernstige armoedetoets: zo vermijdt men dat de armoede die aan de voordeur bestreden wordt, door de achterdeur terug binnensluipt. Ten slotte moeten niet zozeer individuele ervaringsdeskundigen, maar vooral de verenigingen waar armen collectief het woord nemen, betrokken worden bij de beoordeling van het beleid.

Ides Nicaise

RECORDS

Deze zomer brak de loden zon alle warmterecords. Om me tegen de hitte te beschermen, bracht ik de dagen vooral in het donker door. Leuk is anders, maar de neergelaten rolluiken bezorgden mij toch enig comfort. Ik smolt niet weg en ik hoefde niet zoals Pascale een Facebookpost te plaatsen om te melden dat ik mij een ongeluk zweette. Bij haar klom het kwik binnenshuis naar ongekende hoogtes. In veel huizen was het ondraaglijk warm. Vrienden van mij namen hun voorzorgen en lieten airco plaatsen bij hun verbouwing. Bij hen was het aangenaam fris. De zonnepanelen op het dak leverden gratis de extra energie. Misschien gaan wij bij een volgende hittegolf ook overstag? Onze zonnepanelen, die vanaf de herfst ons dak zullen sieren, zullen de meerkosten aan energie dragen.

Afgelopen zomer sneuvelden nog andere records. Gas kostte net geen 10 keer zoveel als een jaar geleden! De prijs van de

elektriciteit steeg minder spectaculair, maar ze is toch ook bijna onbetaalbaar geworden. Bijna, zei ik?! Al jaren hoor ik dat mensen in de winter tv kijken onder een dik deken. 's Winters is het bij hen iedere dag *dikke truiendag*. De stijgende energieprijzen zorgen ervoor dat een klein inkomen niet langer meer staat voor financiële krapte, maar voor een bodemloze put aan energieschulden.

Ik vrees dat er nog andere records zullen gebroken worden: die van de ongelijkheid. Mensen die 's zomers stikken van de warmte thuis en 's winters verkleumen van de kou. Energie is voor hen al lang een luxe. Anderen kunnen tijdens snikhete dagen het hoofd koel houden dankzij hun zwembad in de tuin en de airco die draait op de gratis energie die de zonnepanelen leveren.

Marijke Decuypere

▲ Heidi en Cindy van het Netwerk tegen Armoede (vlnr.)

EEN TANDEM VAN ERVARING EN THEORIE

Interview met Heidi Degerickx en Cindy Van Geldorp van het Netwerk tegen Armoede

Cindy en Heidi, kunnen jullie wat meer vertellen over julliezelf?

Cindy: Ik ben ervaringsdeskundige en werk sinds 2018 als stafmedewerker communicatie en vorming voor het Netwerk tegen Armoede. Samen met Heidi ben ik ook medewoordvoerder. Ik groeide op in Antwerpen als jongste van 3 kinderen. Als tiener leerde ik via een vriend de jongerenwerking kennen van Recht-Op (vereniging waar armen het woord nemen), waar ik een tiental jaar actief ben geweest. Via Recht-Op ben ik vormingen en getuigenissen gaan geven over armoede. Voor ik bij het Netwerk aan de slag ging, heb ik onder meer gewerkt als ervaringsdeskundige bij Bindkracht vzw en als straatveger bij de stad Antwerpen.

Heidi: Ik ben sinds 2021 algemeen coördinator van het Netwerk tegen Armoede en medewoordvoerder. Tijdens mijn studie sociale agogiek ben ik voor het eerst in contact gekomen met armoede. Mijn stage bij een thuisbegeleidingsdienst was voor mij een existentiële ervaring. Ik kon niet plaatsen dat hulpverleners aan huis kwamen bij gezinnen voor opvoedingshulp, zonder oog te hebben voor alle andere problemen, zoals gezondheidstoestand, slechte huisvesting,... . Ik heb daarna mijn thesis geschreven rond het onderwerp 'hoe respectvol hulpverleners aan mensen in armoede'. Voor mij was die hulpverlening niet respectvol, omdat die maar met een bepaald aspect wou of kon rekening houden. Ik leerde al snel BMLIK kennen en ging mee met een gezinsvakantie van Centrum Kauwenberg.¹ Na mijn studies kon ik aan de slag als schoolopbouwwerker bij Mensen

voor Mensen (vereniging waar armen het woord nemen, in Aalst). Ik heb daar 10 jaar gewerkt. Daarna ben ik aan een doctoraat begonnen rond het belang van de verenigingen en ervaringsdeskundigheid.

We vallen meteen met de deur in huis. Heel veel mensen liggen wakker van hun energiefactuur.

Heidi: Energie is nu voor veel mensen onbetaalbaar geworden. Via de VREG horen we dat mensen zichzelf massaal aan het afsluiten zijn, ze draaien zelf de gaskraan toe. Wij verwachten deze winter dan ook heel veel volk bij onze verenigingen. Tegelijkertijd is de energiecrisis een momentum voor onze strijd. Wij voeren al jarenlang strijd tegen energiearmoede en nu staat het eindelijk terug op de politieke agenda. 15 jaar geleden kwam ik bij mensen thuis die volledig afgesloten waren van energie: ik herinner me een gezin met 5 kinderen en een kaarsje op tafel. We zijn er ondertussen op vooruitgegaan: de basislevering elektriciteit is van 6 ampère naar 10 ampère opgetrokken, het systeem van de budgetmeter is ingevoerd en het sociaal tarief is in leven geroepen. Maar we zijn er

nog niet. Wij pleiten voor een structurele verankering van het uitgebreide sociaal tarief.² Voor al die mensen maakt dat sociaal tarief een enorm verschil.

Cindy: Wat je nu vaak hoort, is dat we met z'n allen moeten besparen om de energiecrisis tegen te gaan. Onze verwarming lager zetten, minder douchen,... Dat zijn allemaal dingen die mensen in armoede sowieso al doen. Mensen in armoede hebben niet de ruimte om nog meer te besparen. Vaak hebben ze ook geen keuze: als je huurt of in een sociale woning woont, dan kan je zelf niet bepalen hoe geïsoleerd je huis is of met welk verwarmingssysteem je huis wordt opgewarmd.

Wat ons brengt bij het thema wonen.

Heidi: De energiecrisis gaat hand in hand met de wooncrisis. De kwaliteit van woningen is doorslaggevend om de energiecrisis te overwinnen. Op de private huurmarkt zijn de woningen in slechte staat. De groepen met de minste middelen wonen in de slechtste woningen en die kosten het meest om te verwarmen.

Cindy: Als je over armoede spreekt, komt het thema wonen altijd opnieuw naar voor. Daarom was het recht op wonen ook het thema voor 17 oktober. De belangrijkste eis van het Netwerk is meer sociale woningen, die kwalitatief en betaalbaar zijn, dit wil zeggen dat maximum een derde van je inkomen naar de huur mag gaan.

Heidi: Onze eis voor meer sociale woningen is helaas een eis op lange termijn. Ondertussen moet je zorgen voor flankerend beleid: inzetten op de private huurmarkt en die ontzorgen, bijvoorbeeld via sociale verhuurkantoren. Een systeem invoeren van geconventioneerde huur. Ook samenwonen stimuleren kan een deel van de oplossing zijn, zowel voor de woon- als de energiecrisis.

Cindy: Dat laatste kan alleen maar als het statuut samenwonende wordt aangepast.³ Onder mensen in armoede is de solidariteit groot, ze nemen elkaar in huis, maar ze worden hiervoor afgestraft. Dit leidt tot dakloosheid. Uit de laatste tellingen blijkt dat er enorm veel kinderen en gezinnen op straat leven. En dan heb je ook nog de zogeheten 'sofaslapers', mensen zonder vast adres die slapen bij vrienden en steeds van sofa naar sofa moeten verhuizen. Dit zorgt voor enorm veel stress, zeker als je op zoek bent naar een job.

Heidi: Eigenlijk komt het hierop neer: een goede woonst zorgt voor een basisveiligheid. Weten dat je huis een thuis is, is cruciaal om vooruit te geraken in het leven. Ik ken verschillende mensen die hebben kunnen studeren omdat ze als kind in een sociale woning woonden.

¹ Zowel BMLIK (Beweging van Mensen met Laag Inkomen en Kinderen) in Gent, als Centrum Kauwenberg in Antwerpen zijn erkend als verenigingen waar armen het woord nemen, maar bestaan al langer.

² Het sociaal tarief is uitgebreid naar iedereen met verhoogde tegemoetkoming. Vroeger kreeg je sociaal tarief op basis van bepaalde statuten. In principe loopt de uitbreiding af op 31 maart.

³ De bedragen van sociale uitkeringen worden verminderd indien je samenwoont met iemand, ongeacht of je een gezin vormt of niet.

Cindy: Gezinnen die in een sociale woning kunnen wonen krijgen meer financiële en mentale ademruimte. Ze krijgen ruimte om verder te strijden voor een goede toekomst voor zichzelf en hun kinderen.

Nu we het over kinderen hebben, hoe kijken jullie naar de discussie over de indexering van de kinderbijslag?

Heidi: Sinds het Groeipakket Vlaamse materie is geworden, is er gekozen voor een zeer hoog basisbedrag aangevuld met een sociale toeslag. Op dat vlak is het herverdelend effect van de kinderbijslag weg. Wat wel goed is, is de automatische toekenning. Daarvoor waren er een heleboel kwetsbare gezinnen die de kinderbijslag niet aanvroegen omwille van de administratieve last. In die zin is het Groeipakket juist wel herverdelend. Wat de indexering betreft, die gaat terug van 1% naar 2%. Aangezien de huidige inflatie 10% bedraagt, kunnen we spreken van een druppel op een hete plaat. Daartegenover staat wel dat de sociale toeslag zal verhoogd worden met 15 euro, wat goed nieuws is voor onze gezinnen.

Cindy: Het groeipakket is en blijft een goed instrument om gezinsarmoede aan te pakken. Want kinderarmoede is gezinsarmoede: kinderen staan niet op zichzelf. Kinderarmoede kan je niet bestrijden zonder de volwassenen te betrekken.

Heidi: Als je de strijd tegen armoede enkel voert vanuit het kinderrechtenverhaal, dan knip je dat af van het feit dat die kinderen in de context van een gezin opgroeien. Wij zijn geen gezinsbeweging, maar wij plaatsen het kind altijd in zijn context, het gezin, en niet tegenover de ouders.

In het debat rond kinderarmoede komt vaak het beeld van de "lege brooddoos" naar voor.

Heidi: We spreken liever over kansen op school. Eten is daar één aspect van. Ook hier speelt de context van armoede in het gezin. En ook weer het belang van een goede woning waar huiswerk maken mogelijk is. Er is nu een alliantie opgericht om te werken aan de kwaliteit van de leermiddelen. Een deel van de kwaliteit is dat alle kinderen hun leermiddelen

hebben! Het probleem van de lege brooddozen oplossen door scholen te verplichten om voor alle leerlingen een maaltijd te voorzien, dat kan voor sommige scholen grote logistieke problemen veroorzaken, zeker nu na corona veel is afgebouwd.

Wordt onze samenleving harder, ieder voor zich?

Heidi: Ik zie vooral een golf van nieuwe filantropie: er ontstaan nieuwe voedselbanken, er wordt van alles ingezameld en verdeeld, van boekentassen tot maandverband. Is dat wat we nodig hebben? Nee, maar het is hoopgevend om te zien dat er zoveel oproepen zijn tot warme solidariteit. Het is aan ons om te zoeken hoe we die solidariteit op een goede manier kunnen aanspreken, hoe we die betrokkenheid op elkaar op de juiste manier vorm kunnen geven. We moeten mensen die zich willen engageren overtuigen om eerst te gaan luisteren naar wat mensen echt nodig hebben.

Wat is de rol van de verenigingen waar armen het woord nemen? Kunnen ze echt de motor zijn voor een samenleving zonder armoede?

Cindy: Zonder Recht-Op zou ik niet staan waar ik nu sta. Onze verenigingen zijn een plek waar mensen kunnen binnenlopen, heel laagdrempelig, met de vrijblijvende mogelijkheid om door te groeien. De samenwerking met geëngageerde medewerkers, medestanders en andere mensen in armoede zorgt ervoor dat mensen zich kunnen overstijgen en hun verhaal breder kunnen open trekken. En uiteindelijk stappen kunnen zetten richting beleidsparticipatie.

Heidi: Onze verenigingen zetten in op zowel de basiswerking (mensen verenigen, nieuwe mensen zoeken) als op themawerking. Via onze themawerking doen we aan structurele armoedebestrijding. Ons vertrekpunt hierbij is altijd de ervaringskennis van mensen in armoede. Die kennis kruisen we met theoretische kennis. Je hebt de twee nodig om gehoord te worden, daarom werken Cindy en ik altijd in tandem. In die samenwerking zit onze kracht.

Interview: Evelien Lambrecht en M.T. Poppe

Op ww.17oktober.be vind je verschillende getuigenissen en filmpjes over het recht op wonen.

In het Netwerk tegen Armoede werken 57 verenigingen, waar mensen in armoede het woord nemen samen met het uiteindelijke doel armoede uit te bannen.

Mensen in armoede nemen er op alle niveaus het woord. De verenigingen kunnen voor ondersteuning, vorming en uitwisseling een beroep doen op het Netwerk tegen Armoede. **De ervaringen van mensen in armoede zijn de basis om naar de overheid, diensten, het middenveld, het bedrijfsleven en de publieke opinie te stappen.** Ook op juridisch vlak onderneemt het Netwerk acties.

Meer info op www.netwerktegenarmoede.be

VERSLAG VAN EEN SPANNENDE REIS

Om de twee jaar publiceert het *Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting*^o een rapport over armoede. Dat wordt mét mensen in armoede en hun verenigingen opgesteld. Een hele onderneming die anderhalf jaar duurt. Saskia, Christine, Marc en Fons namen deel aan het elfde rapport. Ze vertelden hoe dat in zijn werk gaat en spraken over hun ervaringen en verwachtingen.* Fons noemde het na afloop een 'spannende reis, bestemming nog niet bereikt'.**

Kennis kruisen en doorgeven

Een dialoog met mensen in armoede is de enige weg voor een armoedebeleid dat werkt. Het Steunpunt brengt mensen in armoede, betrokken beroepsmensen en experts samen. Ze werken volgens de methode van 'Kruising van kennis'. Het verslag van de dialoog - met de bijhorende voorstellen - gaat naar ministers en overheidsinstellingen in het hele

land. "Om toch te durven hopen en realistisch te zijn, was het belangrijk dat er medestanders en universiteiten bij waren om ons informatie te geven en de risico's en haalbaarheid in te schatten van een voorstel dat we deden." (Saskia)^{oo}

Elke keer een andere invalshoek

Solidariteit en armoede, dat was het thema voor het elfde rapport: wat betekent solidariteit, hoe hangen werk en solidariteit samen, en wat is de relatie tussen solidariteit en fiscaliteit.

^o www.armoedebestrijding.be

(hier kan u het rapport lezen)

* *Vierde Wereldblad* 215 – juni 2021

** *Vierde Wereldblad* 218 – maart 2022

^{oo} Op 23 april is het verslag voorgesteld in het Vierde Wereldhuis. Een audioverslag daarvan staat op onze website www.atd-vierdewereld.be. Tik in: verslag steunpunt

SOLIDARITEIT EN ARMOEDE

Over belastingen en hoe belastinggeld besteed wordt. We graven in het taaiste deel van het armoederapport. Of niet? Het is een terrein met veel herkenningspunten.

'Gaaf dat rapport niet in de vuilbak van een of andere minister belanden? Ik weet dat armoede geen prioriteit is voor de beleidsmakers'. De twijfel was nooit ver weg bij de mensen in armoede die meewerkten aan het elfde armoederapport. Het was vermoeiend en moeizaam soms, maar er was ook de erkenning en waardering voor hun inbreng. En de voldoening toen het rapport zijn eindpunt naderde.

Toen in februari 2020 het Steunpunt voor het thema solidariteit koos 'beseften we niet welke problemen de bevolking in ons land en in de ganse wereld zouden treffen en hoe solidariteit een bijzonder actuele invulling zou krijgen'. Het coronavirus sloeg toe, de klimaatcrisis werd in eigen land bijzonder concreet met de overstromingen in de zomer van 2021. En toen het rapport klaar was brak de oorlog in Oekraïne uit. Een stroom van vluchtelingen bracht een golf van solidariteit op gang. De energiecrisis leidde tot ongezien hoge energieprijzen. Wie kan bijdragen en wie moet ondersteund worden om deze winter door te komen?

Toch maar niet afhaken als het over fiscaliteit gaat

Christine: In het begin dacht ik 'fiscaliteit, verdorie, waar ben ik aan begonnen?' Maar het werd steeds interessanter voor mij en ik keek echt wel uit naar die vergaderingen.

Al vlug was het voor Christine duidelijk hoezeer het over het dagelijkse leven ging. Welke belastingen zijn er en wat gebeurt er met het geld? Fiscaliteit legt de keuzes bloot die de overheid maakt voor de samenleving.

Publieke diensten worden betaald met belastinggeld: mobiliteit, cultuur, veiligheidsdiensten, onderwijs. Dat is ook zo voor de aanleg en het onderhoud van infrastructuur: wegen, ziekenhuizen, scholen, openbare parken, gerechtsgebouwen.

▲ Solidariteit aan de steen tegen armoede in Leuven

Om beleid te voeren is belastinggeld nodig, bijvoorbeeld een sociaal beleid om mensen in nood te helpen.

Via belastingen dragen mensen bij aan de samenleving. Ook mensen in armoede willen bijdragen.

Bij directe solidariteit helpen mensen andere mensen, in de familie, in de buurt, of verder weg zoals bij de overstromingen in Wallonië. Fiscaliteit maakt indirecte solidariteit mogelijk en zorgt voor een mate van herverdeling van de rijkdom in een land. Het belastingstelsel moet de inkomensongelijkheid terugdringen. Toch blijft de directe solidariteit voor mensen in armoede vaak een noodzaak: een kwestie van overleven om te voorzien in basisbehoeften. Die worden niet volledig gedekt door indirecte solidariteitsmechanismen zoals de sociale bescherming.

Belastingen dienen ook om ons gedrag te sturen, bijvoorbeeld via het heffen van accijnzen op producten die schadelijk zijn voor de gezondheid of het milieu. Het verdelen van belastinggeld biedt dan weer de mogelijkheid om wenselijk gedrag te bevorderen: renovatie- en energiepremies voor bijvoorbeeld isolatie of de vervanging van een oudere verwarmingsketel.

Soorten belastingen

Ze heten Progressief, Lineair en Forfaitair

De personenbelasting is progressief, dat betekent dat lagere schijven van inkomens lager of niet worden belast en dat

hogere schijven hoger worden belast. Dit heeft een gunstig effect op armoedebestrijding.

BTW en accijnzen zijn lineaire belastingen, een vast percentage op goederen of diensten die je koopt. Verhoudingsgewijs nemen ze een grotere hap uit het huishoudbudget van mensen met een laag inkomen.

Als elke persoon of elk bedrijf precies hetzelfde bedrag betaalt spreken we van een forfaitaire belasting. Het kan bijvoorbeeld gaan om het vast gedeelte van de gemeentelijke huisvuilbelasting of de Vlaamse belasting op het gebruik van het energienet. Steden en gemeenten kunnen vrij allerlei belastingen heffen, waardoor er grote verschillen ontstaan al naargelang je in de ene of de andere gemeente woont.

Extreme rijkdom neemt al jaren toe in België

Het verschil tussen rijkdom en armoede? Rijkdom verschaft een grote economische en politieke macht, terwijl armoede leidt tot een leven waarin grondrechten niet gerealiseerd worden.

Inkomsten uit vermogens worden in veel gevallen minder hoog belast dan inkomens uit arbeid. De vermogens zelf worden nauwelijks belast, daardoor groeien ze verder aan. Het Belgisch belastingstelsel is niet voldoende herverdelend.

En dan zijn er de erfenissen. Het overleg toonde aan dat het 'vaak de lagere middenklasse is die de successierechten

betalen. De hogere klassen plannen hun erfenis of ze hebben patrimoniumvennootschappen en stichtingen die de erfenisrechten drukken.

Als je van het leefloon leeft en in een sociale woning woont dan kan je bijna niet anders dan de erfenis weigeren als je tante jou een woning nalaat. Zelf in de woning intrekken en je sociale woning opgeven? Maar hoe ga je de erfenisrechten van zowat 50% betalen? Verkoop je de woning, dan moet je de erfenisrechten ook betalen en wat je overhoudt wordt in mindering gebracht van je leefloon. Het zou wel eens kunnen zijn dat je slechter eindigt.

Extreme rijkdom beperken? Daar is vandaag een goede reden voor. Gezien de dringendheid van de klimaatproblematiek moet misschien een deel van de rijkdom van de meest vermogenden ingezet worden om de energietransitie te financieren.

Het is niet eenvoudig om een belastingbrief in te vullen

Het is een bron van stress. Je kan fouten maken of voordelen mislopen waar je recht op hebt.

Sommige mensen die te weinig verdienen moeten geen belastingaangifte indienen. Oef. Maar zij kunnen ook geen gebruik kunnen maken van het systeem van belastingaftrek. Doen ze een gift van 40 euro aan een organisatie die ze willen steunen, dan kost hen dat ook 40 euro. Anderen krijgen van dat bedrag een deel terug.

Een vertegenwoordiger van een overheidsinstelling: *‘[...] de rijkste personen of bedrijven kunnen een beroep doen op belastingsspecialisten om uit te zoeken hoe zij belastingen kunnen ontwijken’*. De indruk leeft dat er veel sterker wordt ingezet op het bestrijden van sociale uitkeringsfraude, maar veel minder op het bestrijden van fiscale fraude.

En als je de belastingen niet tijdig kan betalen? ‘Bij achterstal van betaling stellen de diensten zich weinig sociaal op.’ Ook volgens de federale Ombudsman krijgen burgers met betalingsproblemen te maken met weinig rechtvaardige praktijken van de fiscus als die de betaling opeist.

Een vers uit het evangelie

‘Want wie heeft, hem zal nog meer gegeven worden, en wel in overvloed; maar wie niets heeft, hem zal zelfs het laatste worden ontnomen.’ (Mattheus 13:12)

Geld maakt geld, zegt de volksmond. En wie niet heeft moet meer betalen. Koop je bijvoorbeeld een wasmachine op afbetaling dan betaal je uiteindelijk meer. Dit ‘mattheuseffect’ speelt ook bij fiscaliteit.

Isolatiepremies, voordelen voor het plaatsen van zonnepanelen of voor gebruik van elektrische wagens en fietsen zijn hier voorbeelden van. Ze leveren iets op voor burgers die zich die investeringen kunnen veroorloven.

‘Als ik de stadskrant bekijk, zie ik veel zaken vermeld staan waar ik geen gebruik van maak, qua infrastructuur, qua diensten. Ik stel me de vraag hoeveel procent van de verschillende publieke diensten door mensen in armoede worden gebruikt?’

En dan onze taal. ‘Profiteren’ of ‘gebruik maken’ van publieke middelen, fiscale voordelen of publieke dienstverlening. Voor mensen in armoede wordt vaker het eerste woord gebruikt.

Wat er op het spel staat

Solidariteit helpt om de risico's van het leven aan te kunnen: ziekte, handicap of jobverlies. Solidariteit maakt zelfontplooiing en opleiding mogelijk, jezelf en je kinderen onderhouden, waardig leven tot het levenseinde.

Als gemeenschap gaat het er om de maatschappelijke schokken op te vangen, zoals de financiële crisis van 2008, de COVID-19-pandemie of de overstromingen van de zomer 2021.

Voorstellen voor rechtvaardige fiscaliteit

- Kiezen voor belastingvormen en maatregelen die rechtvaardige bijdragen mogelijk maken
Bij voorkeur progressieve belastingen
- Evenredig in rekening brengen van de verschillende inkomensbronnen bij belasting
(lonen, uitkeringen, roerende en onroerende inkomsten) meenemen in de personenbelasting
- Uitwerken van een vermogensbelasting
- De strijd tegen fiscale fraude opvoeren
- Strijden tegen mattheuseffecten en het niet opnemen van rechten

Kwaliteitsvolle en toegankelijke publieke diensten

Ook kwetsbare groepen moeten maximaal gebruik kunnen maken van publieke diensten.

Er is een verschuiving van heel wat verantwoordelijkheden en opdrachten naar het lokaal beleidsniveau. Daardoor wordt de mate waarin rechten worden gerealiseerd afhankelijk gemaakt van de lokale politieke context en van de financiële draagkracht van bijvoorbeeld een gemeente. Dat kan tot rechtsonzekerheid leiden.

Publieke diensten hebben middelen nodig opdat ze hun opdrachten in functie van de realisatie van rechten kunnen waarmaken.

De kwaliteit van de dienstverlening wordt ook bedreigd door een verwarring van rollen. Meer en meer krijgen publieke diensten de opdracht om rechten te controleren. Dit zet de relatie tussen hulpverlener en hulpvrager onder druk.

Wij willen deze keer boter bij de vis

Saskia: ‘Wij willen weten wanneer wij resultaat kunnen verwachten. Het Steunpunt is wat mij betreft soms te braaf: “jullie zouden dit misschien ooit wel eens kunnen doen, want het zou misschien ooit wel eens mensen kunnen helpen.” Komaan hé, het is nu of nooit. Dat is een gevoel dat heerst bij heel veel mensen.’

Hopelijk hebben de ministers die werken aan de fiscale hervormingen dit begrepen.

M.T. Poppe

WENSKAARTEN VOOR ELKE GELEGENHEID

Kinderen uit de lagere school Trixhes 3 van het buitengewoon onderwijs in Ougrée (Luik) schreven korte gedichtjes rond het thema seizoenen en een Brusselse artieste maakte er dromerige illustraties bij. Het resultaat: 12 unieke en tweetalige kaarten gepast voor veel gelegenheden doorheen het jaar. De verkoop van deze kaarten steunt onze acties tegen armoede.

1 kaart = 2,50 euro

12 kaarten = 25 euro

Verzendkosten*:

1 – 3 kaarten: 1 euro

4 – 6 kaarten: 2 euro

7 – 11 kaarten: 3 euro

*Vanaf aankoop van 12 kaarten of 25 euro zijn er geen verzendkosten

Bestellen kan via onze webshop

(<https://atd-vierdewereld.be/winkel/>), telefonisch (02/650.08.70)

of per mail (boekhandel@atd-vierdewereld.be).

Indien je telefonisch of per mail bestelt, maak je het bedrag over aan ATD Vierde Wereld België

vzw op rekeningnummer IBAN: **BE89**

0000 7453 3685 (BIC: BPOTBEB1) met

vermelding "wenskaarten + je naam".

▲ 1 REGEN

▲ 2 KERST

▲ 3 VUURWERK

▲ 4 LENTE

▲ 5 ZWEMBAD

▲ 6 DUIF

▲ 7 ZONNEBLOEMEN

▲ 8 TUINKABOUTERS

▲ 9 KIP

▲ 10 HERFST

▲ 11 ZWALUWEN

▲ 12 MAMIE

VOOR DE ÉÉN EEN GRAAD MINDER IS VOOR DE ANDER EEN GRAAD MEER

Wat kan een Europees sociaal klimaatfonds ons brengen?

In september riepen overheid en media dringend op om de thermostaat overal lager te zetten, omdat de energieprijzen de hoogte in schieten. 19 °C is het advies. Advies? "Bij ons thuis staat de thermostaat al jaren op 18 °C", reageren enkele ervaringsdeskundigen. "Wij kunnen de thermostaat geen graad hoger zetten, dat kost te veel."

Slechte isolatie, geen zonnepanelen of dubbel glas, een plotse afrekening van 2.100 euro... Voor mensen in armoede zijn de vele energiebesparende maatregelen van geen tel. Subsidies en belastingvoordelen zijn gericht op huiseigenaars, amper op huurders. Dat is zuur. Dat maakt boos. En dat weerklonk op de Volksuniversiteit van oktober over energie(kosten).

Kleine huurders voelen zich machteloos omdat ze zelf geen structurele verbeteringen kunnen aanbrengen aan hun huizen. Het uitgebreid sociaal tarief, de lagere btw, de kleine en grote inspanningen om het verbruik van gas, elektriciteit en brandstof te drukken, kunnen hopelijk de facturen voor velen binnen het betaalbare houden. Het is een eerste stapje.

Een sociaal klimaatfonds: noodzakelijk, zo snel mogelijk

Maar uiteindelijk weet iedereen dat het energieverbruik verminderen de beste en duurzaamste oplossing is, voor onze portemonnee én voor het klimaat. Het sociaal klimaatfonds, een nieuw Europees initiatief, moet daarbij helpen. Het fonds zit nog in de ontwerpfase, maar het moet er weldra voor zorgen dat huizen en woningen, vooral die van mensen en gezinnen met lage inkomens, energiezuinig gemaakt worden.

Een ander doel van het fonds is dat iedereen zich op betaalbare en duurzame wijze kan verplaatsen, en niet alleen met elektrische wagens.

ATD Vierde Wereld heeft gevraagd om het sociaal klimaatfonds voldoende te financieren zodat een degelijke energetische renovatie van woningen, zowel van huurders als van eigenaars met te weinig eigen middelen, mogelijk wordt. En vooral dat het geld de mensen bereikt die de hulp het meest nodig hebben. Omdat de energieprijzen zo hoog zijn gestegen, moet het sociaal klimaatfonds zo snel mogelijk in werking treden.

ATD Vierde Wereld blijft waakzaam

Zoals zo vaak het geval is bij Europese programma's, zijn het de nationale overheden die de theorie in de praktijk moeten brengen. Het is zaak om in 2023 bijzonder waakzaam te zijn, wanneer in België de federale regering en de gewesten plannen zullen uitwerken om het geld van het sociaal klimaatfonds te besteden. We moeten er samen over waken dat ook de meest kwetsbare en uitgesloten mensen aan een goede, energiezuinige en betaalbare woning geraken. En dat er goede en betaalbare vervoersoplossingen komen voor iedereen.

Een werkgroepje met Pauline, Philippe, Solal en Bert volgt sinds een jaar de totstandkoming van het Europees sociaal klimaatfonds op.

Wie meer wil weten over het onderwerp of dit mee wil ondersteunen, kan met ons contact opnemen via contact@atd-vierdewereld.be of via ATD Vierde Wereld Vlaanderen.

Katia Mercelis en Bert Luyts

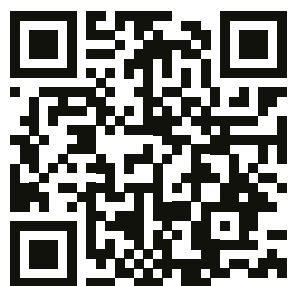
KALENDER

VOLKSUNIVERSITEIT

17 december 2022

17 oktober in Brugge. Meer foto's van 17 oktober vind je op onze website.

ENQUÊTE VIERDE WERELDBLAD

Wij zijn benieuwd naar jouw
mening over het Vierde Wereldblad.
Wat is goed? Wat kan beter?

Je kan de enquête invullen via onze website
(www.atd-vierdewereld.be/enquete)
of door de QR code hiernaast te scannen.